

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt Primvm. Orationis assiduitas docetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

psal. 118.
v. 131.
Clem. Alex.
l. 7. Strom.

optimè dixit: Os meum aperui, & atraxi spiritum. Ad rem Clemens Alexandrinus: Plus, inquit, paratus esse debet homo petere, etiamsi non impetret, quam impetrare non petendo; adeò optimum bonum est ipsa petitio. Hoc ipsum certè Dei donum est os aperire, spiritum attrahere, cor

& pulmones recreare: Sic orare tantum, est inter humanas miserias suaviter respirare. Quod tam egregie quam clarè Ambrosius exprimens: Petitio, inquit, Deo facta, magnum est fructus, & qui petit à Deo, dum petit, accipit; ipsum namque petere est accipere.

R H E T O R I C A

C A E L E S T I S

L I B E R S E C U N D U S.

CAPUT I.

Orationis assiduitas docetur.

Chrys. 16. 2.
hom. 17. de
muliere
Celanancà
mibi pag.
1039.

VERVS Orator Chrysostomus, ut orationis assiduitatem altius infigeret animo & nusquam non orandum doceret: Non queritur locus, inquit, sed devotio mentis. Hieremias in lacu ceni demersus erat, fideliter orans Deum promeruit. Daniel in lacum leonum missus ad se Dei misericordiam inclinavit. Tres pueri in camino ardenti erant, & Deo placuerunt. Lavo in cruce erat, & exauditus est, fideliter postulando. Crux ei nihil obsuit, sed confessio fidei paradisum aperuit. Iob in sterquilino erat, & per patientiam suam Deum propitiabatur. Quod si in iudiciis assiduis, ora. Et cum irascitur rex, ora. Quod si & in balneis es, ora: ubicunque fueris, ora. Vbiq; Deus presens est, semper in proximo est; non clauditur loco, invocanti dicit. Adsum. Quod si hominem rogare volueris, interrogas, quid facit? Et dicitur tibi, prandet, cenat, dormit, cum amicis agit, non vacat: aut certe minister respondere tibi non dignabitur. Ad Deum autem nihil horum opus est, sed ubicunque fueris, aut invocaveris, audit te.

Bern. l. 2. de
animà c. 6.
mibi pag.
1056.

Hæc Bernardus confirmans: Vbiq; fueris, inquit, intra temetipsum ora. Si longè fueris ab oratorio, noli querere locum, quoniam tu ipse locus es. Si fueris in lecto, aut in alio loco, ora: & ibi est templum. Igitur quocunque loco consistis, cogitationes tuas iacta in Deum, & aliquid salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus ad meditandum congruus est. Addit quod auro & gemmis scribendum. Omne tempus, quo de Deo non cogitas, hoc te computes perdidisse.

Luc. 6. 18.
vers. 1.

Vult Deus à cogitationibus nostris nunquam excludi, vult iis assidue interesse. Eò spectat præceptum illud: Quoniam oportet semper orare. Quà de re jam explicatius agendum.

§. I.

Quæ filiorum Dei nota.

DEum assidue cogitare, vera filiorum Dei nota est. Aquilæ, quod mireris, pullos suos orare docent. Nam eos unguibus ad solem suspendunt, veluti monstrarent, quem venerari deberent. Quod si fixis immotisque oculis solares radios admittunt, in nido servant, & alunt: sin autem lumine tremulo vel oratione minus attentè palpitent, ejiciunt nido, tantquam non suos: perinde si Aquila parens dicat: Mei non degenerant, sed acie immotè solem adorant. Hinc profeci, cum istud Aquilarum examen pingent, ad scribere solebant hæc verba. Sic credo. Quasi mater pullo dicat: Video quidem rostrum & pennas, unges & colorem meo non dissimilem, sed tamen jam primum credo te Aquilæ filium esse, cum acie fixà salutas solem. Haud aliter & nos, DEI filios esse illos judi-

camus, qui oculos pænè immotos in æternum solem defigunt, qui Deum assidue cogitant. Amans in re amata oculos tantò fixius collocat, tantò plùs amat. Nil certius: quò Deum plùs amamus, hoc Deum sapius cogitamus. Vbi thesaurus est, ibi & cor est. Vis scire, quid ames? Attende tantum, quid frequenter cogites. Nota filiorum Dei est, Deum assidue cogitare.

Hoc autem beneficiorum memoria postulat. Deus non omnibus tantum horis, sed singulis horæ punctis in nobis beneficus est, nos saltem semel benefactorem hunc cogitemus quavis horâ, quæ compluria punctorum millia comprehendit. Verissime dixit Bernardus: Sicut nullum est momentam, quo homo non utatur, vel fruatur Dei bonitate, & misericordia, sic nullum debet esse momentam, quo eum præsentem non habeat in memoria.

De Aquilâ in altricem suam longè gratissimâ hæc memorat naturæ encomiafies.

In urbe Thraciæ Sexto eximia fuit virgo, non avorum tantum & auri, sed formæ simul ac pudicitia diaves. Hæc fortè prædam sequebatur per nemora venatrix, cursu feras arpitans & arcu. His studiis incensa in montis præalti vertice geminas invenit Aquilas, sed tantum implumes, & multâ siti languidas. Ex his alteram, quæ præstantiorem spondebat indolem, è nido subduxit, & in pedes se coniecit, hanc avem filiolas instar educatura. Iamque ales regia ad dominæ nutus adeò assueverat, ut captam famulæ manum blanda revolvaret. At nutrix virgo cum alie suâ veluti verba miscens, & attracta mulcens, quâdòque diu colluserat.

Sed tandem morbus suam aliti altricem peripuit. Febrile cepit virgo, & affigi lecto. Omnem oris elegantiam vis morbi abstulit. Hic Aquila industria incredibili velut famula lecto assidere, & tantum non poscere quid vellet, quid imperaret. Subinde lecto exiens in ventum evolavit, seu fortè perdix, seu turdus, seu cothurnix, seu palumbus occurreret. Quidquid venatu assuecit est ad dominæ lectulum apportavit, & prædam unguibus tenens monstravit, tantquam si quæreret, num placeret quod attulisset? Ita convictus sui pretium & impensam fidelissimè rependit. Interea febris humorem omnem virgineis venis emulserat, jamque mors vicina & avi & altrici diem supremam indixerat. Hinc avis pænè magis ægrota, non jam amplius evolare, domi latere, & modò grabato incubare, modò gremio sedere, nunc dominæ caput circumvolare, nunc labris oscula propinare, nunc alto silentio mœroris non obscura signa edere, nunc questus ferali murmure ingeminare, & mœrentibus amicis augere luctum, jam etiam cibum rejicere, & somnum spernere. Ut verò ales misera suam altricem jam mortuam vidit, vitam pariter exosa pectus rostro foderet, & vulnere unguis imprimere: perinde si mortis moras increparet. Cum verò funus prodiret do-

Judaei olim
horam di-
viserat in
1080. mi-
nuta,
+ Bern. in
suprà lan-
dato.
Plan. l. 10,
Nat. hist.
c. 50.

mo, Aquila quamvis vulnerata feretrum altricis fidelissimo comitatu secuta est. Vix autem cadaver in rogo ardere cœperat, mox ales regia in medias se flammâs præcipitavit. Nitebatur quidem sacerdos fustem obijcere, & avem generosissimam aspellere, sed frustra. Nam ultro vi omni neglectâ, eodem altricis ac dominæ rogo, avis gratissima conflagrare voluit.

§. II.

PAUSEMUS hîc nonnihil Lector, & si quid à priore libro tædii conceptum est, hilari metro discutiamus. Quod de reginâ volucrum diximus prosâ, id etiam versâ cantemus.

Salustianus
lib. 5.

Littore Threicio, rapidis quæ barbara tellus
Fluctibus alluitur, quæis nomen & ossa reliquit
Occumbens tua Phryxæ soror, nec distat longè,
Vnde suo liquidas nudo monstrare Leandro
Dum parat Hero vias, turri sublimis ab altâ
Emeream accendit Cypro pro lumine tædani
Dives aëthæ, dives formæ, dives & auri
Virgo fuit, nulli laudum cœssura tæarum
Hero, sed in actò longè victura pudore.
Namque cupidines in victo corde saggitas
Arcebat, nullis Veneris penetralibus armis.
Fortè sequebatur nemorosa per avia præadam
Venatrix, cursuque ferax aggrabat, & arcu
Cum super aërii saxo culmine montis,
Vnde grævis longè spectantibus inminet horror,
In nido geminas Aquilas implumbis alis
Repperit adverso tentantes lumina Phæbo:
Horrebant teneris cervix & brachia pinnis,
Arebant fauces jam dudum, & hiantia prædanti
Gutturâ poscebant, mater dum pabula ferret,
Aut saniem, aut laceri fibræ & membra columbi.
Ex his præstantis quæ visa est indolis unam
Accepit gremio, juga mox & saxa reliquit
Virgo metu, celeres pedibus timor addidit alas.
Non aliter magnum qui clam pastore juvenum
Occidit lupus, ac pavitans, humilisque sequentes
Auscultat post terga canes, & consulti auras.
Iamque adeo ad nutus assueverat ales heriles,
Vt præadam interdum pedibus dimitteret unctis,
Ambirætque manum dominæ revocantis, at illa
Blanditias & verba refert, mollique remulcens
Attactum, colludit avi quæ charior una
Est oculis, est una genis, est una capillis.
Heu letis quam vana fides, quibus aspera sati
Vis luctus pariter clavo confixit aheni!
Ecce datura duas uno de vulnere mortes
Virginis egregios sebris depascitur artus,
Et carpit nitidam formæ populatur honorem:
Punicum decus oris abicit, nativæque languent
Lilia, vernantis frontis flos decolor aret:
Vnus utrique modus, geminoque tumensibus aestu
Horrescunt tremula circum præcordia fibræ,
Ac sic parca ambas nesser de stamine vitas:
Sæpe feram contra tabem luctatâ volucris
Exiit è thalamo, dominæ miseratâ dolores,
Et præadam tenero quæ fors placitur a palato
Per cælum venatur agens, seu forè cothurnix
Occurrat, seu turdus edax, aut cere aperdix.
Apportat quodcumque datum est, alimenta rependens
Altrici, dederat quæ pabula vesca priusquam
Eniti, & vacuo posset se credere cælo,
Prædatrixque sequi vales, & montibus altis
Attonitas avium turmas agitare volando.
Iamque adeo humorem venis emulserat omnem
Febris, & egelidâs viduaverat ossa medullis;
Et jam virgineo sera mors in corpore regnans
Indicebat avi supremæ sata diei.
Iam lepus impavidos Sesti prope mania cursus

A Exeret, jam falco rapax impune propinquat
Turribus, accipitæque metu securus ab omni
Errat, nec notos Aquila reminiscitur unguis:
Nam deses latet illa domi, dominæque grabato
Incubat, & lentas moriendo protrahit horas.
An animæ post fata sue superesset, & auras
Duceret ereptâ crudeli funere vitâ?
Nunc corpus stomaia plausis circumvolat alis,
Nunc sedet in gremio, labris nunc oscula figit
Dulcia, nunc tristes serali murmure questus
Integrat, & luctum mœrentibus auget amicis.
Errabat virgo Stygiis jam frigida ripis,
Iamque ter Herculeas superâras Phœbe columnas,
Cum lacrynis humecta, cibos blandumque soporem
Spernit avis, tantum juvat indulgere dolori
Quærentem miseræ moriendo abrumpere curas,
Vt verò agnoscat nimum sata morari,
B Irarum fluctus subito furiat a dolore
Præcipit, pectusque sero fodit impia rostra,
Atque iterans duos pulmonibus imprimit unguis,
Increpitans seram tam crebro è vulnere mortem.
Interea ante fores ingens in vestibulo atris
Agmen adest, manibus tædas, luctumque sub imo
Corde ferens, largoque humectans flumine vultum:
Supponunt humeros oneri, subeuntque volentes
Exuvias animi superum jam templa tenentis:
Fit clamor, longisque tremunt ululatus aures,
Imposuere rogo corpus, quod pone sequuta est
Ales membra trahens rubro stillantia tabo, ut
Vna eademque duo coldeste funera pompa.
Vix bene virginem corpus liberat igni
Mulciber, & picum glomerat in aëra fumum,
Cum subito ruit in medium, seseque cruentam
Injecit moritura pyræ, letumque petiit:
C Quamvis objecto nequidquam fuste sacerdos
Pelleret, ast ultro grato se miscuit igni,
Inque sinu dominæ cantum meditata quievit.
Fœlices animæ vestro sine sine sepulchro
Manna fluat, cælumque irroret hymertia mella;
Vos lauri virides, vos myrthea protegat umbra:
Æternum durate, meis durate canentis.

§. III.

Hic altis in altricem suam tam gratus fuit animus. Mirabilis Deus in sanctis suis, sed non minus mirabilis in volatilibus suis. Quid agimus, mortales, si beneficiorum divinorum minus memores, minus grati ceteris animantibus sumus? Non est momentum, quo nobis non beneficiat Deus, non sit igitur momentum, quo nos non simus memores Dei. Illud Bernardi assidue inculcandum: Omne tempus, quo de Deo non cogitas, hoc te computes perdidisse.

Vt autem tantò frequentius & magis assidue Deum cogitemus, sciamus nil Deo jucundius esse (sic loquar) quam suum cum humano corde permutare. Hanc facere argentariam solet Deus, quodcumque aptum huic rei hominem habet. Ideo ipse veluti ditissimus trapezita & argentarius: Præbe, inquit, fili mi, cor tuum mihi. Cui filius forsitan dixerit: Mi amantissime pater, sine corde non possum vivere. Et nosti quam serio præceperis, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ. Qui hoc faciam, si cor non habeam? urget nihilominus divinus Pater: Præbe, fili mi, cor tuum mihi. Et ne corde careas, permutemus; ego tuum, tu meum accipe.

Reverâ Deus nobiscum sic agit humanissimè. Iufferat olim, quod Daniel testatur, in Rege Nabuchodonosore sic corda mutari: Cor ejus ab humano commutatur, & cor fera detur ei. Hoc ipsum in Saule factum testantur facti regii: Immutavit ei Deus cor aliud.

Hæc autem divini & humani cordis permutatio, tunc

Loco citat.

Prov. c. 23.

q. 26.

Mat. c. 22.

v. 37.

Dan. c. 4.

v. 13.

1. Reg. c. 10.

v. 9.

tunc revera legitime fit, cum homo suam omnem memoriam sic affigit Deo, ut paene jugiter Deum cogitet. Ita homini cor aliud inferitur, cor vanum auferatur. Dixerat psaltes: Cor eorum vanum est. Hoc vano corde ablato, divinum substituitur.

Psalm. 5. v. 10.

Historiam hanc uberrime narramus in Trif. meg. 10. 3. c. 9. 3.

Carolus IV. Imperator Moguntiae cum Gerlaco Archiepiscopo egit praesentibus Canonicis compluribus. Fuit ex horum numero, qui pretiosiore, quam par erat, pileo est usus. Id Imperator observans, & hominem suavi ore comiterque accedens: Elegantem, inquit, habes pileum; mutemus. Et simul dum suum porrigit, alienum capiti suo imposuit. Ita Deus, cujus deliciae sunt cum hominibus esse: O homo, inquit, mutemus corda; tu vanum habes & mundanum, ego tibi meum dabo, & divinum.

Ille Aquilarum pullus, Plutarchus teste, qui in nido ad latus materni cordis collocatur, robustissimus evadit, & genuinam Aquilarum indolem ostendit: Homo, qui Deum semper cogitat, divino cordi proximus, in adversa omnia fortillimus consurgit. Immutat ei Deus cor aliud.

§. IV.

Plin. l. 10. Nat. hist. c. 3 sine.

Notum est illud Plinii: Aquilarum pennae mistae reliquarum alitum pennas devorant. Cogitationes nostrae penae animi recte conferuntur. Et quia minimè unus generis sunt, rectè dixeris aquilarum, vulturum, cygnorum, columbarum, passerum, pittacorum pennas misceri. Stupidum modò bonae, modò malae, modò pessimae sunt cogitationes nostrae; hinc nobis plurimum negotii facellunt. Quisquis cogitationibus suis vult moderari, hoc unum, quam potest, maximè diligentia spectet, ut de die quam saepissimè Deum cogitet. Hae cogitationes, Aquilinae pennae sunt, quae alitum aliarum pennas devorant. Sunt cogitationes sepebae, sunt invidiae & avarae, sunt sordidae & impurae pennas dixeris asserijas. Sed misce illas aquilinis, & ab iis devorabuntur. In seipso id quisvis experitur, quod quo saepius Deum cogitat, hoc cautior, hoc & sanctior, & etiam auiam dicere in actionibus omnibus fit felicior. Rectissime dixit Hieronymus: Vna cogitatio felix est, cogitare de Domino. Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vane sunt: Vanissima sunt.

Quomodo potest homo moderari suis cogitationibus.

Hier. in Ps. 93. v. 11. Eode Psal. & versu.

Et videte ingentem earum vanitatem. Parientes filiolum summam curam educant. Ad scholas puer deducitur; discit formare litteras; paulatim aliora combibit, & proficit inter coevos; simul & musicae dat studium, organis ludere, chelyn & testudinem tractare, fidibus & alsa voce canere perdiscit; ita musis mansionibus cognoscendis annos aliquot infumit: jamque è patriâ in Academiis mittitur, ad Philosophiam se applicat, deinde jus civile cognoscit, Bartolû & Baldum tractat. Ab his studiis in exteras terras alio sole calentes amandatur. in Gallias, Italiam, Hispanias proficiscitur, hic diversorum idiomatum disciplinam accipit; hic saltare, equitare, palæstricis vacare inter studia habet; hic homines sunt. Maxima quæque sperantur, vir evadit maximus, aptissimus ad omnia. Parentes longissimam cogitationum serie disponunt, quod filio munus, quam sponfam deligere, qua ratione nuptias, qua tot alia placeat instituire. Ita demum filius in patriam redit, cultu & moribus peregrinis, studiorum præbet specimen, magnam sui spem conceit, serenis negotiis sensim admovetur. Sed cum grande cogitationum suarum volumen jam paene absolvent parentes, unicâ subrept febricula, & tot vanissimas parentum cogitationes, unaque filium tollit, conditque tumulo. Verè scit Dominus cogitationes hominum, quoniam vane sunt. Vna igitur cogitatio felix est, cogitare de Domino.

Psalm. 93. v. 11.

Pingebant prisca Aquilam cum diplade, quæ volu-

cris pectus admorderet. Pictura inscriptionem apponebant hanc: SEMPER ARDENTIVS. Hominem designat hæc icon, qui quanto frequentius DEUM cogitat, tanto frequentius cogitare, tanto & ardentius amare desiderat, quò enim diutius divinam pulchritudinem ac bonitatem aspicit, eò plus diligit. Hoc ponit ob oculos illud genus serpentum Dipsas, quæ hominem ita pungit, ut quò plus bibit, plus sitiat, Semper ardentius. Hic idem fit. Aeternæ Sapientiae promissum est: Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Crebris de Deo susceptis cogitationibus id assequimur, ut Deum paene assidue cogitemus, & quod initio non aded erat facile, usu non facile tantum, sed & suave fiat. Quocirca imitemur Aquilas, & ad præceptum Domini, in arduis ponamus nidum nostrum. Sic infra nos erunt omnes tempestatum furiae: mugiat, tonet, fulgeat, imò & ruat cælum, volent laxa, præcipitent fulmina, inter tot ruinas stabimus, modò animus per assiduas de Deo cogitationes Dei hospitium fiat, Illud Bernardi vel centies, vel millies repetendum ingemino: Omne tempus, quo de Deo non cogitas, te computes perdidisse.

Ecclesi. 1. v. 29. Job. c. 39. vers. 30.

CAPVT II.

Qua ratione semper & assidue orandum.

Hisai Principis Iobi pronunciatum est: Homo nascitur ad laborem, avus ad volentum. Cum autem longe diversissimi sint labores, in percontando ponitur, quinam sint difficillimi? Theologorum non nemo ad rogatum respondet, quatuor videri difficillimos omnium labores. Laborantis in partu, Docentis in ludo, Imperantis in bello, Precantis in templo. De labore primo in divinis voluminibus crebra mentio. Cum Rablases Assyrius optimum Regem Ezechiam in angustias adduxisset, Rex Isaiæ nuntiarî iussit: Venerunt filii usque ad partum, & vires non habet parturiens. Labor & dolor parturientium maximus.

Job. 2. 5. 7. Quatuor sunt labores difficillimi. 1. Labor parturientis. 4. Re. 6. 29. vers. 3. 2. Labor docentis in ludo.

De altero loquuntur scholæ. Quanti laboris centum aut ducentos discipulos cum in officio continere, tum liberalibus disciplinis imbueri. Multi discipuli, multæ curæ: hic garrit, iste dormit, ille pingit, hic circumspicit, pars magna dicentem non attendit. E tanto numero subinde vix vicini dicta capiunt, ceteri fungi, sed insolentes & vagi sunt. Grandis labor tam vagis aut stupidis scientias instillare.

3. Labor imperantis in bello.

Tertium imperantis in bello laborem esse difficillimum nemo ambigit. Hic sana intelligentia, capax memoria, multa experientia, & ante omnia ingens animus, sed & corporis vires requiruntur. Subinde consilia manu firmanda sunt. Nonnunquam volandum potius quam equitandum. Imperatorum inter tympana & tubas agere, vehemens labor.

De labore quarto precantis in templo. Cassiodorus testis. Ipsius, inquit, est perfecta oratio, cujus & causa clamat, & lingua & altus, & vita, & sermo, & cogitatio. Hæc omnia conjungere, difficillimum. Ideò Abbas Agathon interrogatus, quis omnium optimus simul & gravissimus videretur labor? dixit: Rectè orare. Homo nascitur ad laborem. Hic quartus precandi labor nos omnes citat, præsertim cum Christus dixerit: Quoniam oportet semper orare, & non desicere. Ioannes Maldonatus asserit multos & graves auctores magno studio quaesivisse, qua ratione Dominicum hoc dictum sit interpretandum. Quando igitur nostrum omnium interest illam Domini cohortationem non verbis solum explicare, sed & monstrare factis, complures ejus explicationes in medium dabimus.

Luc. c. 11. v. 1. Explicationes quorundam Domini dicitur: Quoniam oportet semper orare, etc.

§. I. Pri-